

Commentaar tabakswet-wijzigingen 2007

Cie VWS consultatieronde, oktober 2007

Bijdrage Stichting Forces Nederland

Algemeen

De voorstellen van de minister zoals verwoord in het huidige ontwerp van wet getuigen van zwart/wit, compromisloos beleid en zijn daardoor on-Nederlands te noemen. De oude smoesjes over bescherming van werknemers tegen meeroken worden nu geheel overboord gezet. De ontmaskering: dit is puur 'rokertje pesten' om steriele beleidsdoelstellingen te realiseren, waarbij de menselijkheid en sociale gevolgen compleet terzijde worden geschoven. De rokers worden met dit voorstel op eenzelfde niveau gezet als de negers in de jaren 50 en 60, de homo's in de jaren 60 en 70, de negers in Zuid-Afrika tijdens de apartheid of de christenen in het jaar 0.

De kortzichtige benadering van dit probleem en het negeren van nadelige effecten leveren veel negatieve consequenties op:

- Bestaande sociale structuren worden verwoest;
- Nadelige effecten (zoals toegenomen geluidsoverlast, vervuiling, faillissementen en toename van crimineel gedrag) worden genegeerd, c.q. weggewuifd;
- Een grote groep van de bevolking (minimaal een kwart daarvan) wordt naar een paria-status gedegradeerd zoals in het verleden met zwarte medeburgers en homo's gebeurde;
- Club- en buurthuizen, kienclubs, sportclubs, café's en andere sociale ontmoetingsplaatsen zullen leeglopen waardoor de maatschappij nóg individualistischer zal worden;
- Rokers zullen zich terugtrekken naar het thuisfront, waar het meeroken door kinderen, iets wat de anti-rokenlobby zegt juist te willen tegengaan, sterk zal toenemen;
- Bierketen en andere door de horeca én overheid ongewenste verschijnselen zullen een extra impuls krijgen, waardoor meer controle en politieinzet nodig zullen zijn;
- Tabaksgebruik wordt



naar de illegaliteit gedwongen, waardoor het interessanter wordt voor jongeren om naar 'gevaarlijk gedrag' over te gaan;

Wat ons vooral opvalt in de toelichting op deze wijzigingen is de totaal eenzijdige informatieverwerking van het ministerie en daardoor een daarop volgende informatievoorziening naar het parlement. Alleen de anti-rokenlobby is geraadpleegd. De banden tussen bijvoorbeeld Stivoro en de ambtenaren van VWS zijn ongezond nauw. De drie rokersorganisaties die Nederland rijk is, zijn nooit geconsulteerd (wat bij andere minderheidsgroepen wél de gewoonte is) waardoor de eenzijdigheid compleet is. Die eenzijdigheid blijkt uit diverse fragmenten in de toelichting. Wij zullen hier later, via de aanlevering van alternatief bewijsmateriaal, verder op ingaan.

Voor een parlement is het belangrijk alle kanten van een probleem te bekijken. In die zin waarderen we deze consultatieronde, mits de reacties ook gelezen worden en niet meteen in een hoek worden gegooid.

Kritiek op toelichting (per punt)

Zoals ook bij de vorige wijziging van de tabakswet zit het venijn hier in de toelichting. In de toelichting bij de vorige wijziging werd het Nederlandse woord 'recht' bijvoorbeeld compleet omgedefinieerd in 'plicht' zonder daarbij de verklaring in de van Dalen te wijzigen.

Vandaar ook dat we hier ingaan op verschillende, soms compleet misleidende en in ieder geval sterk eenzijdige, beweringen in de huidige toelichting.

Algemeen

"Het is van begin af aan duidelijk geweest dat de zelfregulering met betrekking tot (niet-)roken in de horeca moest worden gezien als een overgangsfase naar en voorbereiding op een wettelijk rookvrije horeca. Voor dit laatste bestond in 2003 onvoldoende politiek en maatschappelijk draagvlak. Mede onder invloed van buitenlandse ontwikkelingen is dit de afgelopen jaren wezenlijk veranderd."

Wat hier in feite wordt beweerd is dat de ontwikkelingen in het buitenland in Nederland een maatschappelijk draagvlak genereren. Sinds wanneer is een beweerd maatschappelijk draagvlak in het buitenland bepalend voor het Nederlandse beleid?

Mocht het u, ondanks de grote media-belangstelling (o.a. de Telegraaf, Volkskrant, Trouw, NRC-Next, Hart van Nederland, 4 in het Land, voorpagina Brabants Dagblad, De Limburger, Stentor en diverse regionale en lokale



omroepen), ontgaan zijn: in schrille tegenstelling tot het kabinet, is Forces Nederland de afgelopen maanden het land ingetrokken door middel van een “Kruisvaart tegen het rookverbod”. Met een actieschip zijn wij over de Nederlandse binnenwateren gevaren, onderweg aanmerend in tientallen binnensteden. Tijdens onze Kruisvaart hebben wij de mening gepeild van de meest uiteenlopende Nederlanders: mede-watersporters, café-eigenaren en –bezoekers en ‘Jan met de Pet’. Via een vlag van twee bij drie meter gaven we aan: “Stop de Betutteling, Stop het Rookverbod”. En we hebben alleen maar bijval gehad, geen anti-roker ontmoet. 95% van de café-eigenaren, werknemers en –bezoekers is tegen deze wet. En tienduizenden handtekeningen zijn verzameld tegen deze onmogelijke voorstellen. De algemene indruk onder Nederlanders is, dat deze wet te ver gaat en extremistisch is.

Voor verslagen van de Kruisvaart, zie www.forces-nl.org en de EenVandaag weblogs op:

- <http://zomerlog.blogvandaag.nl/page/log/32109/Zomerlog%20%2822%29%3A%20Niemand%20wil%20rookvrije%20horeca.../> en
- <http://zomerlog.blogvandaag.nl/page/log/32129/Een%20Kruisvaart%20tegen%20het%20Rookverbod.>

Hoe zit het nu met dat maatschappelijk draagvlak? WIJ hebben het niet gevonden! Fanatieke anti-rokers blijken in het ‘normale leven’ een kleine, maar schreeuwerige, moeilijk te ontdekken minderheid.

En voor de samenzweringsdenkers in uw gezelschap: nee, de boot en de Kruisvaart zijn niet gefinancierd door de tabaksindustrie maar gewoon privé-eigendom en -geld.

Overigens vond de EU ook in een onderzoek dat er in Nederland, in tegenstelling tot in de meeste Europese landen en conform onze eerdergenoemde ervaringen, geen meerderheid te vinden is voor een totaal rookverbod in de horeca.



Verder wagen wij te betwijfelen dat het bij de Nederlandse horeca, en met name tijdens het opzetten van het stappenplan, ooit eerder door de overheid duidelijk is gemaakt dat het einddoel alleen maar kon bestaan uit een compleet rookvrije horeca, inclusief de parasols buiten op het terras.

Ervaringen met een rookvrije horeca buiten Europa wezen toen echter al in een andere richting, zo bleek uit onder meer een publicatie in het tijdschrift Tobacco Control in 2003: ‘Review of the quality of studies on the economic effects of smoke-free policies on the hospitality industry’ (M. Scollo et al.).

En

*De Europese ervaringen bevestigen dat het rookvrij maken van de horeca geen negatieve effecten heeft op de omzet of de werkgelegenheid. Hoofdstuk 3 van het rapport *Lifting the smokecreen. 10 reasons for a smoke free Europe* (2006) biedt een goed overzicht van de buitenlandse ervaringen en studies op dit punt.*

Dit is zeer selectief omgaan met het aanwezige onderzoeksmateriaal. Men noemt dit wel 'cherry-picking' (krenten uit de pap halen). In de eerste plaats is het blad *Tobacco Control* geen formele wetenschappelijke publicatie zoals bijvoorbeeld het British Medical Journal en hebben onderzoeken die hierin worden gepubliceerd een lage wetenschappelijke status. In de tweede plaats hoort een dergelijk onderzoek niet aan een medisch tijdschrift te worden voorgelegd maar aan een economisch wetenschappelijke publicatie, waar een objectieve, inhoudelijke 'peer-review' kan worden uitgevoerd op de resultaten.

Het tweede genoemde rapport werd ook uitgevoerd door een volksgezondheidsbelangengroep (de European Public Health Alliance) en is daardoor ook niet direct objectief te noemen.

Analyse van 106 van dit soort onderzoeken laat zien dat er een drietal belangengroepen zijn die onderzoek hiernaar hebben gedaan: anti-tabaksgroepen/overheid (59), tabaksindustrie (23) en de horeca-organisaties zelf (13). Verder is er nog een restgroep waarbij de financiering of opdrachtgever niet te achterhalen was (11).

De eerste groep heeft er belang bij om aan te tonen dat er géén economisch effect te zien is, de tweede groep vindt liever een negatief effect van rookverboden. Voor de derde groep maakt het weinig uit wat het door hun uitgevoerde of gefinancierde onderzoek voor resultaat laat zien: als het een positief effect zou hebben, zouden ze dat net zo goed publiceren. De derde groep is dus de meest objectieve.

Als we naar de uitkomsten van deze 106 onderzoeken per groep kijken vinden we het volgende:

	Negatieve impact?	
	Nee	Ja
Categorie		
Anti-tabak	59	.
Tabaksindustrie	2	21
Horeca	1	12
Anderen	8	3

Er zijn grote verschillen te zien in de onderzoeken: sommige onderzoeken uit de anti-rokenlobby namen zelfs de gevolgen op drive-in restaurants mee om de

resultaten op te krikken. Anderen namen alleen restaurants mee en geen café's. Of de aantallen ontslagen werden niet geanalyseerd.

Slechts één van deze onderzoeken, een die wel degelijk een negatief effect liet zien, werd in een economisch, peer-review wetenschappelijk tijdschrift gepubliceerd.

Duidelijk is dat de meest objectieve onderzoeksgroep, de horeca, in het allergrootste deel van de onderzoeken een negatieve impact vindt.

Een tweede benadering is om de officiële 'CBS-statistieken' van een land met rookverboden te bekijken. Deze cijfers, die niet zijn verzameld met het oog op het onderzoeken van de economische gevolgen van een rookverbod, zijn nog veel betrouwbaarder dan de bovengenoemde onderzoeken.

Een vergelijking van de werkgelegenheid in de Ierse horeca bijvoorbeeld (vergeleken met andere sectoren) laat zien dat de werkgelegenheid in die sector na de invoering van een rookverbod met meer dan 10% daalde vergeleken met andere sectoren.

Werkgelegenheid Horeca Ierland

	Hotels and Total restaurantscommercial	Hotels and Restaurants vs other commercial	Hotels and Restaurants vs other commercial
2002Q1	2.2%	1.1%	1.1%
2002Q2	0.4%	0.2%	0.2%
2002Q3	1.0%	-0.5%	1.4%
2002Q4	3.4%	-0.6%	4.0%
2003Q1	2.4%	-0.1%	2.5%
2003Q2	9.8%	0.5%	9.3%
2003Q3	6.5%	-0.2%	6.7%
2003Q4	3.5%	1.2%	2.3%
2004Q1 Introductie rookverbod	2.8%	2.2%	0.6%
2004Q2	-5.8%	2.4%	-8.2%
2004Q3	-6.1%	3.4%	-9.5%
2004Q4	-2.4%	3.8%	-6.2%
2005Q1	-0.7%	4.0%	-4.7%
Vóór rookverbod gemiddeld	3.6%	0.4%	3.1%
Ná rookverbod gemiddeld	-3.8%	3.4%	-7.2%

N.B. De getallen geven duidelijk aan dat het niet gaat om een toevalsfluctuatie.

Ook de omzetten in de sector bleven sterk (17,6%) achter:

Retail Sales Index (Base 2000=100) by NACE Group, Month and Statistic (Source CSO)

Average month (year from April)	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05
All businesses excluding motor trade	101.8	111.0	115.2	119.2	124.2
Bars	101.0	105.4	109.2	110.0	106.5
Difference (bars vs all businesses)	-0.8	-5.6	-5.9	-9.2	-17.6

(Bron: FRLT, Noord-Ierland)

Volgens recente berichten uit het Verenigd Koninkrijk, waar 1 juli j.l. een rookverbod inging, moeten duizenden (ook historische) pubs sluiten en de omzetten vielen met 22% terug. 34% van de Schotse horeca heeft personeel moeten ontslaan. In Ierland dalen de verkopen van bier aan pubs per jaar met 7% sinds de invoering van het rookverbod.

Kortom, dit deel van de toelichting is erg eenzijdig en, vergeleken met andere objectieve bronnen, onjuist in haar conclusie *“De Europese ervaringen bevestigen dat het rookvrij maken van de horeca geen negatieve effecten heeft op de omzet of de werkgelegenheid.”*

Wij verzoeken de commissie om een echt objectief onderzoek te laten uitvoeren naar de Europese resultaten, gebaseerd op andere bronnen dan die van de anti-rokenlobby zelf en door puur economische deskundigen zonder enige band met de volksgezondheidssector.

Artikel 2c

*Ook in de open lucht kunnen mensen, en dus ook werknemers bij het verrichten van hun werkzaamheden, hinder of overlast van andermans tabaksrook ondervinden. Het zou echter te ver gaan om de in artikel 11a, eerste lid, van de Tabakswet, bepaalde verplichting ook te laten gelden voor werkzaamheden die in de open lucht worden verricht. De hinder of overlast die dan eventueel wordt ondervonden kan immers eenvoudig worden vermeden, bijvoorbeeld door zich een paar passen van de hinder of overlast veroorzakende persoon te verwijderen. In gebouwen en overdekte binnenplaatsen of terrassen is dit geen optie, omdat de rook daar blijft hangen. Overdekte binnenplaatsen of terrassen worden in dit verband niet beschouwd als open lucht. De verplichting voor werkgevers geldt dus wel onder overkappingen en overdekte terrassen, **ongeacht de aard of het materiaal van de overkapping.***

Dit is wel een heel extreme redenering. Het zou betekenen dat rokers verplicht in de onbeschermden buitenlucht moeten staan, zonder enige beschutting. Volgens de letter van deze toelichting zouden niet eens parasols gebruikt mogen worden om beschutting te geven.

Dit is 'rokertje pesten' van de bovenste plank. De redenering erachter is belachelijk: in de buitenlucht is de verdunning van rook zo groot dat er nooit van een gevaarlijke situatie gesproken kan worden, tenzij tabaksrook gezien wordt als een nog niet eerder bekend extra-terrestrisch gas. Het zou daarbij gevaarlijker zijn dan een gas als benzeen, waarvoor nog wel normen, zelfs in binnenruimtes, gedefinieerd zijn. En dan laten we nog even onbediscussieerd of meeroken überhaupt al wetenschappelijk gezien gevaarlijk zou zijn of slechts een knuppel om de hond te slaan...

Door deze passage wordt de Nederlandse wet nog extremer dan die in landen als Ierland, Schotland of andere Europese landen waar al een rookverbod is ingevoerd. Daar zijn wél opties voor beschutting toegestaan. Blijkbaar rechtvaardigt het extremistische doel van deze minister (of zijn ambtenaren?) in dit geval de bijbehorende radicale middelen. Kunnen we hier niet terecht spreken van overheidsextremisme?

Artikel 3a

Het nieuwe artikel 3a biedt de mogelijkheid om een speciale, afgesloten rookruimte in te richten, uitsluitend bedoeld om te roken. Deze ruimten zijn bedoeld om rokers de gelegenheid te bieden toch af en toe te roken, zonder dat zij hiermee anderen hinder of overlast bezorgen. Vergelijk artikel 2, onderdeel c, van het Besluit nadere uitvoering Tabakswet, waar ook voor werkgevers deze mogelijkheid is opgenomen.

Met de eisen die aan de aanwijzing als rookruimte gesteld worden, wordt bewerkstelligd dat rookruimtes ook daadwerkelijk alleen voor dat doel worden bestemd, als zodanig herkenbaar zijn en dat vanuit deze ruimtes geen hinder of overlast door tabaksrook kan ontstaan, althans dat hinder of overlast tot een minimum beperkt blijft. Het is immers onvermijdelijk dat de toegangsdeur tot de rookruimte af en toe open en dicht gaat.

Deze paragraaf is óf extremistisch bedoeld, óf totaal verkeerd geschreven. Volgens de letter ervan zou er in de aparte rookruimte niets gedronken mogen worden, geen kaartje gelegd of gedart. Het laat (waarschijnlijk bewust) geen ruimte meer om een apart deel van het café in te richten speciaal voor rokers. Een aparte rookruimte, op de eerste verdieping bijvoorbeeld, waarbij rokers hun drankje zelf in de rookvrije bar gaan ophalen wordt daardoor onmogelijk gemaakt. Dit is een nieuwe ontwikkeling waarover o.i. nog niet eerder gesproken is.

Wij hebben een onoverkomenlijk bezwaar tegen deze paragraaf als die inderdaad zo geïnterpreteerd wordt als hierboven beschreven.

Meerrokenonderzoek

Er zijn veel tekenen dat de anti-rokenlobby haar hand aan het overspelen is door ridicule claims over de gevaren van meeroken te verspreiden. Dat is met name de laatste paar jaar aan de gang. We noemen daarbij voorbeelden als de Helena-, Pueblo-, Piedmont- en verwante onderzoeken over opnames in het

kader van hartaanvallen na een rookverbod. Opvallend zijn ook de recente berichten over het afnemende aantal opnames voor hartaanvallen na het rookverbod in Ierland en Schotland die, volgens anti-rokenonderzoeker Dr. Siegel van de Universiteit van Boston, 'junk-science' zijn en 'science by press-release'.

Steeds meer worden door wetenschappers uit deze hoek eerst de conclusies van een onderzoek geformuleerd, waarna men de gegevens er bij gaat selecteren. Als je maar lang genoeg zoekt, ook volgens Dr. Siegel, vind je altijd wel een plaats op de wereld met een rookverbod waar, als je maar het goede tijdsinterval neemt, een positief effect van een rookverbod wordt aangetoond. Dat men dan toevalsfluctuaties in de cijfers heeft gemeten wordt dan liefst genegeerd. Het doel heiligt de middelen. Wetenschap als propagandamiddel. (zie ook bijlage)

Het is dan ook zaak dat volksvertegenwoordigers een gezonde scepsis houden tegenover dit soort 'onderzoeken' en de bijbehorende lobbygroepen.

Inspraak

In tegenstelling tot wat de gewoonte is bij andere bevolkingsgroepen is er nooit door de overheid direct met de drie organisaties van rokers in Nederland over de tabakswet overlegd. Dat (en dit soort wetgeving) toont aan dat rokers niet als volwaardige medeburgers beschouwd worden. Wij zien deze veranderingen aan de wet daarom als gelegaliseerde discriminatie en zullen, waar mogelijk, dit juridisch aanvechten.

Wiel Maessen
Stichting Forces Nederland
06 21218858
www.forces-nl.org
info@forces-nl.org